

Terug naar kantoor

REPORTAGE EINDE VAN DE LOCKDOWN

Het was toch wel lekker, thuiswerken

Na het grootste thuiswerkexperiment uit de moderne geschiedenis begint vandaag het grote terugkeerexperiment. Werkenden mogen na anderhalf jaar eindelijk terug naar kantoor. Maar willen ze dat wel? Werken in eigen huis heeft zo zijn voordelen.

Marieke de Ruiter
Amsterdam

Zo gespannen als een brugpieper stond Leonie Schenkel (25) vorige week dinsdag op station Wageningen. Ze had een gebroken nacht achter de rug, was door een kledingcrisis heen gegaan waarin een rok en blouse ('te formeel') het hadden afgelegd tegen de spijkerbroek. De reden voor al die opwinding: Schenkel ging voor de allereerste keer naar haar werk.

Sinds ze midden in de coronacrisis was begonnen aan haar nieuwe baan, had ze kantoor gehouden in haar studentenkamer van dertien vierkante meter. Ze was alleen op haar werk geweest om een laptop op te halen, haar collega's kende ze uitsluitend als pixels op een Teamscherm. 'Ik had dus géén idee wat ik moest verwachten. Hoe zouden ze het doen met pauzes? Is iedereen op zichzelf of werken ze samen?'

Thuiswerken was afgelopen anderhalf jaar een van de effectiefste en ingrijpendste maatregelen in de strijd tegen het coronavirus. Niet eerder sinds het begin van de Industriële Revolutie werkten zoveel Nederlanders vanuit huis: op het hoogtepunt van de crisis zeker 44 procent. Zelfs toen de kroegen en pretparken begin juni van het slot gingen, bleef het adagium: 'Werk thuis tenzij'. Tot nu.

Kantoorpersoneel mag volgens het versoepelde coronaregime vanaf maandag de helft van de werkdag terugkeren naar de burelen. Na het grootste thuiswerkexperiment uit de moderne geschiedenis breekt daarmee het grote terugkeerexperiment aan. De NS rijdt weer volgens de normale dienstregeling, de files zijn al enkele weken terug van weggeweest en de drukte op de werkplek ligt nog maar 13 procent onder het pre-pandemische niveau.

Toch wel lekker

Toch verwacht onderzoeker Wim Pullen van het kenniscentrum CfPB van de TU Delft niet dat we straks weer hele werkweken in de kantoorruimte zullen slijten. 'We zullen deze dagen misschien een kleine run zien, omdat iedereen elkaar fysiek wil ontmoeten. Maar zodra we ons weer gaan storen aan leuterende collega's, zullen we al snel gaan denken: het was toch wel lekker, dat thuiswerken.'

Pullen volgde de afgelopen maanden 40 duizend thuiswerkers van 19 publieke organisaties, waaronder de ministeries, en durft voorzichtig te concluderen dat de voordelen van thuiswerken opwegen tegen de nadelen. Werknemers waren productiever; ze werden niet gestoord door collega's en investeerden de gemiddelde anderhalf uur reistijd in hun werk; baan en privé konden bovendien beter worden gecombineerd.

'Natuurlijk gold dat niet voor iedereen', zegt Pullen. 'Wie klein behuisd was of een moeilijke thuissituatie had, ging het thuiswerken lastiger af.' Toch verwacht hij dat de coronacrisis op werkgebied iets blijvend heeft veranderd. Uit een enquête van het Centraal Planbureau bleek eerder al dat Nederlanders verwachten twee keer zoveel thuis te gaan werken, 8 uur per week. Er gaan zelfs stemmen op om van de thuiswerkplicht een recht te maken. D66 en GroenLinks hebben hierover een wetsvoorstel ingediend.

Als administratief medewerker Annette Bosman (56) mag kiezen, keert ze

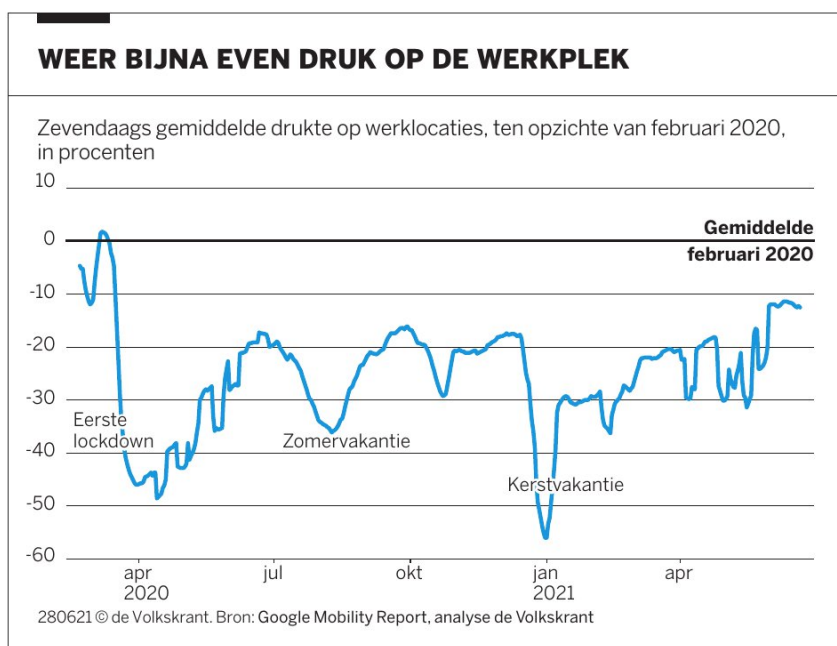

Leonie Schenkel pluggt de laptop in in haar 'kantoor' van dertien vierkante meter.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Reistijden en 'leuterende collega's' zullen de blijdschap over het kantoor snel temperen

In Amerika worden werknemers naar kantoor gelokt met vette prijzen en bonussen

helemaal niet meer terug naar kantoor. Hoewel ze prettige collega's heeft, merkt ze dat ze haar werk beter gedaan krijgt zonder afleiding. 'Gezelligheid is leuk, maar als ik werk, wil ik gewoon mijn werk doen. 's Ochtends heb ik ook minder stress van files. Ik ga aan de keukentafel zitten en ik ben op kantoor.' Nog zo'n bijkomend voordeel: Bosman is al anderhalf jaar niet verkouden geweest.

Ondanks de 'bijna Noord-Koreaanse consensus' over de voordelen van thuiswerken heeft het ook nadelen om niet naar kantoor te gaan, stelt organisatie-

psycholoog Aukje Nauta van de Universiteit Leiden. 'Uit onderzoek blijkt dat als je meer dan de helft van de tijd thuiswerkt, dat ten koste gaat van relaties en promotiekansen.' Helemaal als anderen wél op kantoor zijn en daardoor beter zichtbaar zijn voor de werkgever.

Overgangsfictie

Ze verwacht bovendien dat de terugkeerfase gepaard zal gaan met de nodige 'overgangsfictie', waarin er conflicten zullen ontstaan over wie wanneer thuiswerkt. Helemaal omdat werkgevers, zo blijkt uit

het onderzoek van Pullen, liever zouden zien dat er bij voorkeur op kantoor wordt gewerkt. Zodat ze beter de controle kunnen houden, maar ook omdat ze vrezen voor de bedrijfscultuur. 'De kring van solidariteit is door het thuiswerken kleiner geworden, omdat we vooral nog naaste teamleden spraken', verklaart Pullen. 'Dat kan op den duur leiden tot onverschilligheid over de organisatie.'

In Amerika leidt dit al tot heuse charmeoffensieven om werknemers terug naar kantoor te lokken. Zo schreef de *Financial Times* over vouchers voor gratis maaltijden en 'terugkeerbonussen'. Een vastgoed-databedrijf verlootte in april zelfs elke dag 10 duizend euro onder werknemers die waren gevaccineerd én op kantoor werkten. Die gelduitgiftes zijn inmiddels gestopt, maar een reis naar Barbados en een Tesla worden volgens de *FT* nog steeds aangeboden.

Dergelijke lokkertjes, zij het veel minder extreem, zijn er in Nederland ook mondjesmaat voor de terugkeerders. Sommige werkgevers bieden gratis lunches aan. 'En er wordt al volop met meubeltjes gesleept om de werk- en ontmoetingsplek aantrekkelijker te maken', aldus Pullen.

Voor Schenkel zijn die charmeoffensieven niet nodig. Haar eerste kantoor dag smaakte beslist naar meer. Ze raakte maar één keer verdwaald, op weg naar de kluisjes, en haar collega's waren in 3D minstens zo hartelijk als in 2D. 'Een collega was wel veel kleiner dan ik had verwacht', lacht ze. 'Gek, dat je op basis van hoe iemand praat in Teams probeert in te schatten hoe iemand in het echt is.'